

جدل‌های سیاسی قرن ۲۱

(جلد اول)

بررسی مهم‌ترین بحران‌های سیاسی جهان

www.ketab.ir

تهیه و تألیف: مجید جلالی‌مهر

۱۳۹۲-۱۳۹۷

سرشناسه	: جلالی مهر، مجید، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور	: جدل های سیاسی قرن ۲۱/ تهیه و تألیف مجید جلالی مهر.
مشخصات نشر	: تهران: مانیان، ۱۴۰۰-
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۲۶-۱۵-۶ ۵۰۰۰۰۰ ریال. ج: ۱.
فهرست نویسی	: فیپا
مندرجات	: ج. ۱. بررسی مهمترین بحرانهای سیاسی جهان
موضوع	: روابط بین المللی
موضوع	: International relations
موضوع	: اعمال نفوذ سیاسی
موضوع	: Lobbying
موضوع	: ثبات سیاسی
موضوع	: Political stability
موضوع	: بحران مالی
موضوع	: Financial crises
رده بندی کنگره	: JZ۱۳۰۷
رده بندی دیویی	: ۳۲۷/۱۰۱
شماره کتاب شناسی ملی	: ۸۵۰۷۶۲۷

جدل های سیاسی قرن ۲۱

نویسنده: مجید جلالی مهر

صفحه آرا و طراح جلد: حجت خباز باسلیقه

modern-relations.ir

ناشر: مانیان

maniyar.ir

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان ۱۵۰۰۰۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۲۶-۱۵-۶

چاپ: پیشگام

pishgamdp.com

ISBN: 978-622-7926-15-6

9

786227

926156

همه حقوق چاپ و نشر این اثر برای نویسنده و ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

بحران اوکراین و رویارویی روسیه و غرب	۱۱
مقدمه	۱۲
مجادله بی انتهای اوکراین و روسیه	۱۶
موضع‌گیری دوگانه غرب	۱۸
انتقاد روسیه از قطعنامه مجمع پارلمانی شورای اروپا	۱۹
مباحثات داخل آمریکا	۲۱
افزایش تنش بین روسیه و ناتو	۲۴
بحران اوکراین و تلاش برای تقویت ناتو	۲۵
تأکید دبیرکل ناتو بر افزایش هزینه‌های دفاعی	۲۷
واکنش روسیه به اقدامات ناتو	۲۹
تقویت نظامی روسیه در کریمه	۳۰
بهانه جویی‌های ناتو	۳۱
بازبینی حضور نظامی آمریکا در اروپا	۳۲
شکاف در اردوگاه مخالفان روسیه	۳۴
جمع‌بندی	۳۶
منابع و مآخذ	۴۲
پارادوکس‌های سیاست خارجی آمریکا در بحران سوریه	۴۳
چکیده	۴۴
مقدمه	۴۵
سیاست خارجی ایالات متحده در برابر بیداری اسلامی	۴۶
تکوین مواضع آمریکا در قبال بحران سوریه	۵۱
داعش، پیاده‌نظام آمریکا در حمله به سوریه	۵۸
تحلیل پیامدهای سیاست خارجی آمریکا در برابر بحران سوریه	۶۲
نتیجه‌گیری	۶۳

مقدمه

نیروهای طرفدار روسیه به دنبال تصرف یک ساختمان استانداری شهر دونتسک در شرق اوکراین با اعلام استقلال این منطقه خواستار برگزاری همه‌پرسی در مورد جدایی از اوکراین شدند. برخی از این نیروها که ساختمان‌های دولتی در دونتسک را تصرف کردند، در پیام‌هایی ویدئویی از ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، خواستند تا نیروهای حافظ صلح به این منطقه اعزام کند، نیروهای جدایی طلب در دونتسک خواستار آن شدند که تا ۲۱ اردیبهشت (۱۱ مه)، همه‌پرسی درباره جدایی این منطقه از اوکراین برگزار شود. بخش بزرگی از جمعیت شرق اوکراین روس زبان هستند. تشدید ناآرامی و تنش در مناطق شرقی اوکراین، رئیس‌جمهور موقت این کشور را مجبور کرد سفر خود به لیتوانی را لغو کند.

با وجود سفر نخست‌وزیر موقت اوکراین به مناطق ناآرام شرقی این کشور، ساختمان‌های دولتی این بخش‌ها همچنان در دست معترضان باقی ماند. وی در دیدار با رهبران محلی در شرق اوکراین در مورد تأمین امنیت و توسعه اقتصادی در این مناطق توسط دولت وعده‌هایی داد و اعلام کرد: دولت مرکزی اوکراین نه تنها برای مذاکره با رهبران این مناطق آماده است، بلکه آمادگی دارد تا قوانین درخواستی را اجرا کرده و نیازهای شهروندان اوکراین را در سراسر این کشور برآورده کند. در عین حال دولت اوکراین ۲۰ فروردین ماه با تهدید معترضان از آنها خواسته بود تا به اشغال ساختمان‌های دولتی پایان دهند.

الکساندر تورچینوف، رئیس‌جمهوری موقت اوکراین، روسیه را متهم کرد که به گفته وی، مرحله دوم عملیات ویژه برای تجزیه اوکراین را آغاز کرده است. او افزود که دشمنان اوکراین در حال تکرار سناریوی کریمه هستند. اشاره او به الحاق شبه جزیره کریمه به

روسیه پس از برگزاری همه پرسی در آن منطقه بود. الکساندر تورچینوف اعلام کرد که معترضان طرفدار روسیه که ساختمان های دولتی در شرق اوکراین را تصرف کرده اند، در صورتی که سلاح خود را زمین بگذارند، عفو خواهند شد. وی همچنین به معترضان پیشنهاد اعطای اختیارات بیشتر در منطقه داد و گفت: «ما آماده ایم که در باره تجدید سازمان حکومت های محلی و گسترش دامنه اختیارات آن، از جمله حق تشکیل قوه مجریه محلی، بحث کنیم». وی حتی وعده برگزاری همه پرسی درباره آینده اوکراین را داد.

آرسن آواکوف، وزیر کشور دولت موقت اوکراین نیز دولت روسیه را به حمایت از معترضان متهم کرد. به گفته وزیر کشور اوکراین، ویکتور یانوکوویچ رئیس جمهور پیشین این کشور و ولادیمیر پوتین رئیس جمهوری روسیه از معترضان برای بی ثبات کردن شهرهای شرقی اوکراین حمایت مالی می کنند. آواکوف تأکید کرد اعتراضات در شهرهای شرقی این کشور صلح آمیز نیست و مشخص است که خشونت معترضان «هدایت شده» است. وی خاطرنشان کرد که معترضان را به دو طریق می توان از ساختمان های دولتی بیرون راند، به زور یا از طریق مذاکره. با این حال مذاکرات میان طرفین نتیجه ای نداشته است.

مخالفان دولت موقت اوکراین که به شدت در مناطق جنوب و شرق اوکراین فعال شده اند، بر ادامه مبارزه مسلحانه تأکید کرده اند. مخالفان مذکور که هوادار تغییر نظام سیاسی اوکراین و متمرکز به نقد فدرال هستند، پس از تحولات اخیر در کریمه به شدت فعال شده اند. بسیاری از هواداران نظام فدرالی در اوکراین، خواستار برگزاری فراندومی مشابه آنچه که در هفته های پیش در کریمه برگزار شد، هستند. تنها می خواهند از طریق شرکت در رأی گیری نظر خود را در مورد جدایی از اوکراین و پیوستن به روسیه اعلام و در نهایت آن را تحقق بخشند. آن ها دولت موقت اوکراین را غیرقانونی می دانند. دولت آمریکا روسیه

را متهم کرده است که در پس پرده، حمله به ساختمان‌های دولتی و اشغال آنها را برنامه ریزی و در اجرای آن به مخالفان کمک کرده است. کرملین این اتهام را رد و در مقابل اعلام کرده که اوکراین بدون مداخله خارجی نیز بی‌ثبات است.

آمریکا و اروپا نگران بودند که مسکو، پس از الحاق شبه‌جزیره کریمه به خاک خود، در پی جدایی بخش‌های دیگری از خاک اوکراین و الحاق آنها به روسیه باشد. شورای امنیت سازمان ملل به درخواست روسیه، ۲۴ فروردین ماه جلسه‌ای اضطراری تشکیل داد تا به بحران اوکراین رسیدگی کند.

«ویتالی چورکین» سفیر روسیه در سازمان ملل در این نشست اضطراری دولت طرف‌دار غرب اوکراین را مسئول افزایش تنش‌ها در این کشور دانست. چورکین همچنین دولت موقت را به سرکوب اعتراض‌ها و تظاهرات آرام مردم اوکراین متهم کرد و از مقامات اوکراین خواست تا با کنار گذاشتن خشونت، با مخالفان مذاکره کنند.

از سوی دیگر «سامانتا پاور» سفیر آمریکا در سازمان ملل متحد، روسیه را به نقش داشتن در رویدادهای شرق اوکراین متهم کرد. پاور اظهار داشت که با وجود اینکه روسیه هرگونه قصد و نیت برای اشغال و تهاجم به اوکراین را رد کرده اما واقعیت این است که تصرف نظامی ساختمان‌ها در ۶ شهر شرقی اوکراین نشان‌دهنده تاکتیک‌هایی است که نیروهای روسی در مراحل نخست تهاجم به کریمه مورد استفاده قرار داده بودند.

ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهوری روسیه با درخواست از سران اتحادیه اروپا برای برگزاری مذاکرات مشترک فوری درباره اوضاع اقتصادی اوکراین، تأکید کرد روسیه در تأمین ثبات آن کشور نقش حمایتی داشته است. پوتین ۲۱ فروردین ماه در نامه‌ای خطاب به ۱۸ نفر از سران اروپا اعلام کرد اقتصاد اوکراین در چند ماه اخیر رو به افول گذاشته و

کسری بودجه اوکراین رو به افزایش است و شرایط نظام پولی این کشور بسیار نگران کننده به نظر می رسد.

در ۲۸ فروردین ماه نشست در ژنو با حضور اوکراین، روسیه، آمریکا و اتحادیه اروپا برگزار شد. هدف این نشست، تلاش برای حل و فصل بحران میان شرق و غرب در نتیجه وقایع اوکراین برد. نشست ژنو با حضور «سرگئی لاوروف» وزیر امور خارجه روسیه، «جان کری» وزیر امور خارجه آمریکا، «آمادری دشچیتسا» وزیر امور خارجه اوکراین و «کاترین اشتون» مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا برگزار شد.

پس از برگزاری مذاکرات چهارجانبه، جان کری وزیر خارجه آمریکا و سرگئی لاوروف وزیر امور خارجه روسیه اعلام کردند که در مذاکراتی که در ژنو و با هدف کمک به حل بحران اوکراین تشکیل شده بود، به توافقاتی رسیده اند. لاوروف، وزیر خارجه روسیه پس از این نشست گفت که شرکت کنندگان بر سر منحل کردن گروه های غیرقانونی مسلح در اوکراین به توافق رسیده اند. به گفته لاوروف هر گروه مسلحی که ساختمانی را به اشغال خود درآورده است، باید خلع سلاح شده و آن محل را ترک کند. وزیر خارجه روسیه افزود که همه تظاهرکنندگان مشمول عفو خواهند شد. پیش تر آمریکا هشدار داد که در صورت شکست مذاکرات ژنو، این کشور تحریم های تازه ای علیه روسیه اعمال خواهد کرد.

دولت موقت اوکراین ضمن دعوت به «وحدت ملی» وعده داد که به برخی از خواسته های جدایی طلبان هوادار روسیه در شرق این کشور پاسخ خواهد داد. از جمله وعده های دولت موقت اوکراین، تمرکززدایی از قدرت و همچنین تضمین استفاده از زبان روسی است. به رغم اینکه ۲۸ فروردین ماه، اوکراین، آمریکا و اتحادیه اروپا با روسیه درباره

بحران شرق اوکراین به توافق رسیدند، اشغال مراکز دولتی توسط جدایی طلبان هوادار روسیه در شرق اوکراین ادامه یافت.

مجادله بی انتهای اوکراین و روسیه

۱. به نظر می‌رسد با وجود تأکید روسیه بر عدم مداخله در امور داخلی اوکراین و به‌ویژه عدم هرگونه مداخله نظامی در شرق اوکراین، مقامات اوکراینی نسبت به روسیه کماکان بدبینی شدیدی داشته و معتقدند که مسکو عملاً با حمایت همه‌جانبه به‌ویژه حمایت مالی از معترضان، در صدد تجزیه اوکراین و به‌ویژه شرق این کشور است. با این‌همه، گستردگی تظاهرات مردمی در شهرهای بزرگ شرق اوکراین نشان می‌دهد که مردم ساکن در این نواحی خود خواستار تغییر وضعیت موجود و پیوستن به روسیه هستند. در این میان جدایی عملی کریمه از اوکراین و پیوستن آن به روسیه موجب تشویق و دلگرمی هر چه بیشتر مردم شرق اوکراین برای پیگیری خواسته‌های جدایی طلبانه خود شده است. با این حال دولت موقت اوکراین که با حمایت‌های اخیر غرب دلگرمی بیشتری برای مقابله با روسیه به دست آورده است، با ایراد اتهامات اخیر به مسکو در واقع، با نوعی برون‌فکنی قصد دارد تا اعتراضات مردمی در شرق اوکراین را صرفاً پدیده‌های الهام گرفته از خارج و ساخته و پرداخته روسیه معرفی نماید. مقام‌های دولتی روسیه دائماً از نگرانی خود در مورد نحوه برخورد با اقلیت روس‌تبار اوکراین سخن گفته‌اند. اگر مقابله دولت موقت این کشور با مخالفان از نظر کرملین خطری برای روس‌تباران اوکراینی تلقی شود، نمی‌توان به برقراری صلح و آرامش بین دو کشور چندان مطمئن بود. همین پیش‌بینی‌ها دولتمردان موقت